Rok I (XI) Kraków, kwiecień 1948 Nr 2

BIULETYN INFORMACYJNY
DELEGATA MINISTRA OŚWIATY DO SPRAW OCHRONY PRZYRODY [1])

OCHRONA ROŚLIN

Pismo okólne Ministerstwa Administracji Publicznej z dnia 30 grudnia 1947 r. L. dz. IV AP. 7858/47 w sprawie ochrony roślin

wystosowane do wszystkich wojewodów, prezydentów m. st. Warszawy i m. Łodzi, starostów powiatowych i prezydentów miast, pełniących funkcje powiatowych władz administracji ogólnej.

Ministerstwo Administracji Publicznej otrzymało informacje od zainteresowanych organów oraz stwierdziło na zasadzie własnych spostrzeżeń, że w wielu miejscowościach w roku bieżącym ludność zrywała lub w inny sposób niszczyła pewne gatunki roślin, uznanych rozporządzeniem Ministra Oświaty z dnia 29 sierpnia 1946 r. (Dz. U. R. P. nr 70, poz. 384) za chronione.

W związku z tym Ministerstwo przypomina, że niszczenie roślin chronionych podlega karom przewidzianym w art. 23 ustawy z dnia 10 marca 1934 r. o ochronie przyrody (Dz. U. R. P. nr 31, poz. 274), a nabywanie tych roślin lub ich części (gałęzi, pędów) — karom określonym w art. 24 ustawy.

Ponieważ orzecznictwo karne w sprawach dotyczących wykroczeń przeciw ustawie o ochronie przyrody należy do powiatowych władz administracji ogólnej — Ministerstwo prosi o wydanie zarządzeń, mających na celu dopilnowanie przestrzegania zakazów, wyni-

---

[1]) Biuletyn Informacyjny Delegata Ministra Oświaty do Spraw Ochrony Przyrody jest dalszym ciągiem wydawnictwa pt. «Kwartalny Biuletyn Informacyjny o Ochronie Przyrody», którego roczniki I—IX ukazały się w druku przed wojną w okresie od stycznia 1930 do 30 czerwca 1939 r., oraz «Urzędowego Biuletynu Informacyjnego Delegata Ministra Oświaty do Spraw Ochrony Przyrody», którego jeden rocznik (z kolei dziesiąty), złożony z 6 zeszytów, stanowił w r. 1947 bezpłatny dodatek do czasopisma «Chrońmy przyrodę ojczystą».

Biuletyn Informacyjny, którego druk podejmujemy w roku 1948, jest zatem XI z kolei rocznikiem «Biuletynu».

kających z cyt. rozp. z dnia 29 sierpnia 1946 r. oraz zastosowanie w tym zakresie odpowiedniej polityki karno-administracyjnej zgodnie z zasadami dz. II instrukcji z dnia 25. X. rb. L. dz. IV AP. 8692/47 (Dz. Urz. Ministerstwa Administracji Publicznej nr 18).

Szczególna uwaga winna być poświęcona omawianemu zagadnieniu we wczesnym okresie wiosennym, wtedy bowiem niektóre rośliny, zaliczone do gatunku chronionych np. widlak są zrywane w wielkich ilościach i wywożone na sprzedaż do miast, gdzie są używane do przystrajania stołów wielkanocnych, a nawet gmachów publicznych.

Wskazane byłoby również zwrócenie uwagi ludności na konieczność przestrzegania zakazu niszczenia roślin poddanych ochronie oraz innych gatunków rzadko występujących jak np. modrzewia. W tym celu należy przeprowadzić akcję pouczającą za pośrednictwem organizacji rolniczych, młodzieżowych itp. oraz przy współpracy władz szkolnych i nauczycielstwa.

Akcja taka umiejętnie przeprowadzona w połączeniu z odpowiednią polityką karną winna dać w zakresie ochrony roślin pożądane rezultaty.

p. o. Dyrektora Departamentu
(—) *Mgr. Wł. Graboń*

Wprowadzenie przyspieszonego postępowania karno-administracyjnego

Rozporządzeniem Ministrów: Administracji Publicznej, Ziem Odzyskanych i Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 1948 r. (Dz. U. R. P. nr 6, poz. 44) wprowadzone zostało na obszarze całego państwa przyspieszone postępowanie karno-administracyjne w sprawach dotyczących niektórych przestępstw.

W szczególności chodzi tu m. in. o przestępstwa określone:

1) w art. 21 i 21 a ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. nr 89, poz. 656) w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. nr 18, poz. 151);

2) w art. 75—77 i 79—81 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1927 r. o prawie łowieckim (Dz. U. R. P. nr 110, poz. 934);

3) w rozdziale drugim części I (art. 6, 7, 9—12) ustawy z dnia 14 kwietnia 1937 r. o szkodnictwie leśnym i polnym (Dz. U. R. P. nr 30, poz. 224).

Rozporządzenie to obowiązuje do dnia 31 grudnia 1948 r.

Pismo okólne Komendy Głównej Milicji Obywatelskiej z dnia 19 lutego 1948 r. w sprawie ochrony widłaka

wystosowane do wszystkich Komendantów Wojewódzkich M. O.

W związku z pismem Delegata Ministra Oświaty do Spraw Ochrony Przyrody z dnia 30. I. 1948 r. L. dz. 286/48 opartego na rozporządzeniu Ministra Oświaty z dnia 29. VIII. 1946 r. (Dz. U. R. P. nr 70, poz. 384) w sprawie wprowadzenia gatunkowej ochrony roślin, a w tym wypadku odnoszącym się do ochrony widłaka, z polecenia Komendanta Głównego Milicji Obywatelskiej podaję do wiadomości:

1. Wszystkie gatunki widłaka rosnące dziko objęte są ochroną.

2 Ludność nie zdając sobie sprawy ze znaczenia widłaka, niszczy go, przystrajając nim ściany domostw, ołtarzy, kaplic i mogił cmentarnych. Największe nasilenie niszczenia widłaka mą miejsce w okresie poprzedzającym Święta Wielkiejnocy.

3. Kto więc gatunki widłaka zrywa, wykopuje, nabywa lub zbywa w jakimkolwiek celu, w stanie świeżym lub suszonym oraz pomaga do jego zbycia lub ukrycia, podlega karze w trybie postępowania karno-administracyjnego z art. 23 i 24 ustawy z dnia 10 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. nr 31, poz. 274).

Wobec powyższego należy:

1. Objaśnić funkcjonariuszom Milicji Obywatelskiej wygląd zewnętrzny widłaka (roślina o długich łodygach igiełkowatych, używana do strojenia stołów wielkanocnych).

2. Współdziałać z władzami leśnymi w zwalczaniu niszczenia widłaka.

3. W służbie obchodowej i patrolowej zwrócić szczególną uwagę na miejsca sprzedaży kwiatów i zieleni.

4. Na winnych naruszenia przepisów o ochronie przyrody sporządzać doniesienia karne do władz administracji ogólnej.

Wykonanie powyższego zameldować w sprawozdaniu sytuacyjnym za miesiąc marzec 1948 r.

Szef Wydziału Służby Zewnętrznej
Komendy Głównej Milicji Obywatelskiej

(—) *Jezior Adam*, ppłk.

Okólnik Wojewody Olsztyńskiego z dnia 27 lutego 1948 r. Nr AP-Og-1/2 w sprawie ochrony roślin

wystosowany do wszystkich starostów powiatowych oraz do Prezydenta miasta Olsztyna.

(Olsztyński Dziennik Wojewódzki z dnia 10 marca 1948 r. nr 6, poz. 106)

Badania wykazały, że pewne gatunki roślin znajdują się obecnie w naszym kraju w stadium zanikania. Zachowanie ich leży w interesie publicznym zarówno ze względów naukowych jak i celem utrzymania swoistych cech rodzimego krajobrazu. Rozporządzeniem Ministra Oświaty z 29. VIII. 1946 r. (Dz. U. R. P. nr 70, poz. 384), wydanym w porozumieniu z Ministrami Rolnictwa i Reform Rolnych i Leśnictwa na podstawie ustawy z dnia 10. III. 1934 r. o ochronie przyrody (Dz. U. R. P. nr 31, poz. 274) wprowadzona została ustawowa ochrona zanikających gatunków roślin.

Wyliczenie chronionych gatunków znajduje się w wyżej wzmiankowanym rozporządzeniu. Szczególną jednak uwagę należy zwrócić na zachowanie widlaka *(Lycopodium)*, używanego do przybrania stołów wielkanocnych, który z tej też racji w okresie przedświątecznym ulega masowemu niszczeniu.

Celem uświadomienia ludności polecam Ob. Ob. Starostom przeprowadzenie szerokiej akcji pouczającej drogą wywieszenia ogłoszeń, pogadanek itp., w dalszym etapie włączenie tej akcji w program obchodu tzw. «Dni Lasu» przypadających w tygodniu ochrony przyrody.

Orzecznictwo w sprawach o przestępstwa, wynikające z naruszenia przepisów wymienionego rozporządzenia podlega w myśl art. 28, § 2 wyżej cyt. ustawy z dnia 10. IV. 1934 r. powiatowym władzom administracji ogólnej, które stosują sankcje karne według artykułów: 23—28, § 1 i 28, § 3, zgodnie z art. 29 tejże ustawy.

Ściganie tego rodzaju wykroczeń polecam przeprowadzić z całą surowością prawa.

Wojewoda

(—) Mgr *W. Jaśkiewicz*

Zarządzenie Wojewody Pomorskiego z dnia 22 grudnia 1947 r. wydane w porozumieniu z Dyrektorem Lasów Państwowych w Toruniu, wprowadzające tymczasową instrukcję co do trybu postępowania w sprawie użytkowania, odnowienia i ochrony lasów niepaństwowych (L. G. S. 5046/47)

(wyciąg)

§ 1.

Nadzór nad lasami niepaństwowymi na obszarze województwa pomorskiego pod względem techniczno-leśnym sprawują właściwe dy-

rekcje lasów państwowych jako organa nadzorcze II instancji przez podległe im nadleśnictwa, jako urzędy nadzorcze I instancji przy współudziale rzeczoznawcy do spraw leśnych, powołanego przeze mnie oraz przy jak najszerszej współpracy z ustanowionymi na podstawie okólnego pisma Urzędu Wojewódzkiego, Wydział Samorządowy, z dnia 24. XI. 1945 r. L. dz. SA. 1934/45 komitetami samopomocy leśnej.

§ 2.

Nadzorowi podlegają wszelkie lasy i grunty leśne własności niepaństwowej bez względu na ich obszar i położenie; pod gruntami leśnymi należy rozumieć grunty, które znajdują się lub z mocy przepisów obowiązujących winny znajdować się pod uprawą leśną. W wypadkach wątpliwych rozstrzygnięcie pozostawia się komisyjnemu orzecznictwu przy współudziale leśnych organów nadzorczych i komitetów samopomocy leśnej.

§ 3.

Wszelkie wyręby bez względu na sposób użytkowania (zręby czyste, przerębowe, trzebieże, czyszczenia, usuwanie wiatrołomów, posuszu, pojedynczych drzew i pozyskanie karpiny) winny być zgłaszane w celu zatwierdzenia do odnośnego nadleśnictwa państwowego bezpośrednio lub przez najbliższe leśnictwo państwowe jako pomocniczy organ nadzorczy. Rozbudowę sieci pomocniczej wprowadza się celem ułatwienia kontaktu ludności wiejskiej z urzędami nadzoru.

§ 7.

Zabrania się bez względu na powierzchnię, czystych wyrębów w zadrzewieniach, zakrzewieniach i zaroślach występujących na lotnych piaskach, usypiskach, stromych stokach.

§ 8.

Celem zapobieżenia szkodom na odcinku ochrony przyrody i jej zabytków *uznaje się za ochronne wszystkie zadrzewienia parkowe i aleje oraz pojedyncze drzewa znaczniejszych wymiarów*, mające charakter zabytków przyrody bez względu na ich położenie; *pobieranie drewna po uprzednim zgłoszeniu* ogranicza się tu wyłącznie do usuwania posuszu, złomów, wywrotów; wyjątkowo mogą tu mieć miejsce inne czynności gospodarcze, jak np. trzebieże.

§ 13.

Na odcinku hodowli lasu oraz ochrony przed szkodnikami ze świata zwierząt, owadów i grzybów pasożytniczych, jak również odnośnie pozyskiwania ściółki i wypasu bydła, lasy niepaństwowe podlegają analogicznie ustalonym zasadom i przepisom, obowiązującym

w lasach państwowych zgodnie z dekretem Prezydenta R. P. o państwowym gospodarstwie leśnym z dnia 30 września 1936 r. (Dz. U. R. P. nr 75, poz. 533).

Wojewoda Pomorski
(—) *Wojciech Wojewoda*

Rozporządzenie Urzędu Wojewódzkiego Poznańskiego, Wydziału Komunikacyjnego z dnia 5 sierpnia 1947 r. w sprawie zadrzewienia dróg publicznych

W związku z rozporządzeniem Ministerstwa Komunikacji z marca 1946 r. w przedmiocie zadrzewienia dróg publicznych (Monitor Polski nr 46, 1946 r.) Wydział Komunikacyjny Urzędu Wojewódzkiego Poznańskiego (zarządzeniem z 5. VIII. 1947 r. nr KD 385/5-47) wydał dla użytku powiatowych zarządów drogowych szczegółowe wskazówki, jak należy realizować zadrzewienia przydrożne nowego typu. Wskazówki te uzupełniają pod niejednym względem rozporządzenie Ministerstwa Komunikacji, i o ile chodzi o krajobraz otwarty można je uznać za odpowiadające w zupełności postulatom ochrony przyrody i uprawy krajobrazu.

Zarządzenie ustala m. in. następujące wytyczne:

1. Wszystkie nowe obsadzenia winny być przeprowadzane poza koroną drogi, a więc poza rowami,
2. sadzić należy gatunki krajowe, dostosowane do gleby i klimatu i to takie, które spotykamy w okolicy w naturalnej szacie roślinnej, choćby dzisiaj rzadkie,
3. o ile przewiduje się w przyszłości konieczność usunięcia starych, wadliwych zadrzewień z korony drogi, należy zawczasu zadrzewić takie drogi na pasach poza rowami i dopiero, gdy nowo posadzone drzewa podrosną, można przystąpić (przy zachowaniu obowiązujących przepisów) do usuwania drzew starych z korony drogi,
4. wszędzie gdzie tylko będzie możliwe, należy stosować na pasach przydrożnych zadrzewienia grupowe, które najlepiej wiążą drogę z krajobrazem. W pobliżu miast i osiedli zurbanizowanych zaleca się stosować rzędowe obsadzanie dróg poza rowami,
5. odcinki dróg zawiewane śniegiem należy zabezpieczyć przez obsadzenie pasami ochronnymi szerokości 4—10 m, ułożonymi z drzew i krzewów (w tym ok. 75% krzewów) sadzonymi w odległości 8—10 m od drogi,
6. przy drogach wojewódzkich i państwowych nie należy sadzić drzew owocowych, które dopuszczalne są tylko przy ustronnych drogach gminnych.

Instrukcja zawiera następnie «tabelaryczne zestawienie drzew i krzewów do obsadzeń drogowych w województwie poznańskim» z wyszczególnieniem gatunków odpowiednich dla różnych typów dróg i gleb, dalej wskazówki do zwalczania chorób i szkodników drzew, osobny rozdział «o leczeniu drzew zabytkowych, które ze względów przyrodniczych czy kulturalnych powinny być za wszelką cenę zachowane» i wreszcie uwagi o podnoszeniu estetycznego wyglądu przyległych do drogi terenów i obiektów budowlanych przez obsadzanie ich odpowiednią roślinnością.

Instrukcja kończy się wezwaniem do zarządów drogowych, aby należące do nich tereny i budynki «stały się wzorem i przykładem dla okolicznej ludności pod wyżej wymienionymi względami».

Ogłoszenie Zarządu Miejskiego, Działu Ogólnego, w Zielonej Górze z dnia 23 stycznia 1948 r. w sprawie ochrony drzew przy drogach publicznych

Stwierdzono, że drzewostan, rosnący przy drogach publicznych, na placach, skwerach, w parkach miejskich i cmentarzach, jest niszczony przez czynniki aspołeczne.

W związku z powyższym podaję do wiadomości ogółu, że niszczenie różnego rodzaju drzewostanu będzie karane grzywną do 10.000 zł lub karą aresztu do 2 miesięcy. Ponadto winni będą obowiązani wynagrodzić wyrządzone szkody zgodnie z rozdz. III ustawy z dnia 10 marca 1934 r. o ochronie przyrody (Dz. U. R. P. nr 31, poz. 274) oraz § 9 rozporządzenia ministerialnego z dnia 30. XII. 1922 r. w przedmiocie sadzenia i ochrony drzew (Dz. U. R. P. nr 8, poz. 51, 1923 zm. poz. 302/1936 r.).

O wszelkiego rodzaju wykroczeniach, wynikających z niestosowania się do powyższego, należy niezwłocznie powiadomić Dział Administracyjny tutejszego Zarządu Miejskiego, ul. Gen. Sikorskiego 78, pokój nr 11.

(—) *Mesza M.*
Burmistrz

Okólnik nr 3 Inspektora Szkolnego w Świeciu nad Wisłą z 25 lutego 1948 r. nr 677/48, poz. 9, w sprawie ochrony drzew przy drogach publicznych

Powiatowy Urząd Drogowy w Świeciu zwrócił się do tutejszego Inspektoratu Szkolnego pismem z dnia 22 stycznia 1948 r. z prośbą o zareagowanie na bezmyślne niszczenie młodych drzewek przydrożnych przez młodzież szkolną, posadzonych tak wielkim nakładem kosztów i pracy.

W związku z powyższym proszę o systematyczne przeprowadzanie z uczniami wszystkich klas pogadanek wychowawczych na ten te-

mat. W pogadankach tych należy zwrócić uwagę na wielką wartość użytkową, praktyczną i estetyczną drzew przydrożnych, na obowiązek otoczenia ich opieką, chronienia przed łamaniem i niszczeniem, a nawet obowiązek podlewania w czasie suszy. Wielkie znaczenie wychowawcze może mieć czynna opieka poszczególnych klas nad pewnymi odcinkami dróg zasadzonych młodymi drzewkami. Za żadną cenę nie możemy pozwolić, aby młodzież bezmyślnie niszczyła tak wielkie dobro narodowe, jakim jest drzewostan naszych dróg i tak już bardzo przetrzebiony w okresie wojny.

OCHRONA ZWIERZĄT

Sprawa ochrony lasów przed szkodnictwem i zwierzyny przed kłusownictwem

Prezydium Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów na posiedzeniu w dniu 14 listopada 1947 r. powzięło następujące uchwały w sprawie ochrony lasów przed szkodnictwem i zwierzyny przed kłusownictwem.

1. Zobowiązuje się Ministrów: Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych do zorganizowania referatów karnych przy starostwach — o ile nie zostały dotychczas powołane i nie prowadzą działalności w sprawach karno-administracyjnych, a ponadto do wydania zarządzeń w przedmiocie traktowania spraw o przestępstwa leśne i łowieckie, jako szczególnie groźnych dla gospodarstwa narodowego. W zarządzeniach tych należy zwrócić uwagę na konieczność traktowania spraw o przestępstwa leśne i łowieckie jako wymagających, dla wywołania odpowiednich skutków odstraszających, szybkiego postępowania karno-administracyjnego i stosowania najwyższych dopuszczalnych wymiarów kary.

W związku z tym zobowiązuje się Ministra Skarbu do wydania zarządzeń w przedmiocie traktowania przez organa egzekucyjne, egzekucyj w sprawach przestępstw leśnych jako pilnych.

2. Zobowiązuje się Ministra Bezpieczeństwa Publicznego, w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Ministrem Leśnictwa do wydania zarządzenia w sprawach:

a) współudziału organów Milicji Obywatelskiej ze Strażą Leśną i Administracją Lasów Państwowych przy ściganiu wykroczeń w zakresie szkodnictwa leśnego i łowieckiego.
b) Zarządzenia w okręgach uznanych przez Ministerstwo Leśnictwa za szczególnie zagrożone kradzieżami, kontroli przez organa Milicji Obywatelskiej, legalności pochodzenia surowca drzewnego i żywicy, przy przewozie, składowaniu i przerobie w niepaństwowych zakładach przemysłowych.

3. Zobowiązuje się Ministrów: Przemysłu i Handlu, Odbudowy, Komunikacji, Żeglugi, Administracji Publicznej, Ziem Odzyskanych i Leśnictwa do zwracania uwagi przy transakcjach podległych im organów i zakładów czy dostarczone im drewno i żywica pochodzą ze źródeł legalnych.

4. Zobowiązuje się Ministrów: Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych do wydania w porozumieniu z Ministrem Leśnictwa zarządzeń w przedmiocie podziału nieadministrowanych przez władze administracji lasów państwowych terenów państwa na obwody łowieckie i przymusowego utrzymywania strażników łowieckich.

5. Zobowiązuje się Ministrów: Obrony Narodowej, Bezpieczeństwa Publicznego, Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych do wydania zarządzeń przypominających zakaz polowań bez należytych uprawnień, a w szczególności dla członków sił zbrojnych, funkcjonariuszów bezpieczeństwa, Milicji Obywatelskiej i Administracji Publicznej.

6. Zobowiązuje się Ministrów Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych w porozumieniu z Ministrem Bezpieczeństwa Publicznego, Leśnictwa i Oświaty — do przeprowadzania akcji propagandowej i uświadamiającej o odpowiedzialności za przestępstwa leśne i łowieckie i ich ujemnych skutkach dla gospodarstwa narodowego.

Szczegółowe zarządzenia w tej sprawie wydadzą właściwi Ministrowie w porozumieniu z Ministrem Leśnictwa.

OCHRONA KRAJOBRAZU

Rozporządzenie Wojewody Poznańskiego z dnia 22 grudnia 1947 r. w sprawie ochrony krajobrazu i tworów przyrody nad Jeziorem Jankowskim w powiecie gnieźnieńskim

(Poznański Dziennik Wojewódzki z dnia 14 lutego 1948 r., nr 4, poz. 37)

Na zasadzie postanowień art. 108 pkt 1 ust. a) rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. nr 80, poz. 555/1936 r.) i art. 5 § 1 ustawy z dnia 10 marca 1934 r. o ochronie przyrody (Dz. U. R. P. nr 31, poz. 274) oraz art. 337 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli w brzmieniu ustawy z dnia 14 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. nr 34, poz. 216/1939 r.) znowelizowanego dnia 25 sierpnia 1939 r. (Dz. U. R. P. nr 77, poz. 514) zarządzam co następuje:

§ 1.

Pokryty lasem półwysep nad Jeziorem Jankowskim — Jankowo Dolne, powiat gnieźnieński, uznaję za teren, na którym przyroda pod-

lega całkowitej ochronie, przy czym wzbronione są wszelkie czynności, które zmieniałyby dotychczasowy stan rzeczy.

§ 2.

Otaczający Jezioro Jankowskie teren, ograniczony od południowego zachodu — drogą ze stacji kolejowej Jankowo Dolne do wsi Jankowo Dolne, od północnego zachodu — odcinkiem szosy Gniezno—Inowrocław, od północnego wschodu — początkowo drogą polną do stacji Jankowo Dolne, następnie skrajem lasu otaczającego jezioro od północnego wschodu i południa, uznaję za obszar, w którym krajobraz podlega ochronie, przy czym wzbronione na nim jest:

a) wznoszenie wszelkich budowli bez zezwolenia Urzędu Wojewódzkiego,
b) zmiana obecnego sposobu użytkowania,
c) wszelkie usuwanie zieleni drzewiastej i krzewiastej i zrywanie dziko rosnących roślin.

§ 3.

Dokładne granice terenów wymienionych w § 1 i § 2 obrazuje załączona mapa, której oryginał znajduje się w Urzędzie Wojewódzkim — Wydział Odbudowy, a odbitki w Regionalnej Dyrekcji Planowania Przestrzennego w Poznaniu i Starostwie Powiatowym Gnieźnieńskim — Referat Odbudowy.

§ 4.

Wykroczenia przeciw niniejszemu rozporządzeniu ulegają sankcjom karnym, wymienionym w rozdz. III ustawy z dnia 10 marca 1934 r. o ochronie przyrody (Dz. U. R. P. nr 31, poz. 274) niezależnie od sankcji przewidzianej w prawie budowlanym.

§ 5.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Poznańskim Dzienniku Wojewódzkim.

Wojewoda
(—) *J. Szłapczyński*
Wicewojewoda

Ochrona wydm nadmorskich

Dyrekcja Lasów Państwowych Okręgu Bałtyckiego w Szczecinku na skutek starań Państwowej Rady Ochrony Przyrody wystosowała do Nadleśnictw Państwowych w Czerninie, Smolnie, Nowym Krakowie, Starym Krakowie, Ustce i Gardnie w dniu 9 lutego 1948 r. pismo

(Zn. Z. ho. 922/7. Spr.: zapobieżenie niszczeniu wydm nadmorskich), treści następującej:

«Państwowa Rada Ochrony Przyrody pismem z dnia 3. I. 1948 L. dz. 3208/47 w sprawie jak wyżej, na mocy uchwały XXI Zjazdu P. R. O. P. zwróciła się do Głównego Urzędu Morskiego, Dyrekcji Lasów Państwowych i Państwowego Zarządu Uzdrowisk Nadmorskich z prośbą o wprowadzenie w życie zakazu chodzenia po wydmach nadmorskich poza oznaczonymi przejściami, oraz zapewnienie temu zakazowi należytej egzekutywy. Chodzi tutaj o nieniszczenie wydm a zwłaszcza o nieuszkadzanie roślinności wydmowej.

Doceniając wagę powołanej uchwały Dyrekcja poleca dostosować się do jej postulatu w oparciu się na przysługujących służbie wewnętrznej uprawnieniach ochronnych. W wypadku potrzeby grodzeń względnie wywieszenia odpowiednich tablic, należy zwrócić się do Dyrekcji z wnioskiem o przyznanie odpowiednich kredytów».

REZERWATY

Rezerwat cieszynianki (*Hacquetia epipactis* DC) w Cieszynie

Na podstawie art. 2 pkt. 7 rozporządzenia o opiece nad zabytkami z 6 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. nr 29, poz. 265) oraz art. 1, 2 i 5 ustawy z 10 marca 1936 r. o ochronie przyrody (Dz. U. R. P. nr 31, poz. 274) Urząd Wojewódzki Śląsko-Dąbrowski uznał za zabytek ze względów przyrodniczo naukowych tereny położone w mieście Cieszynie na parcelach katastralnych 148/1, 140, 209/9, 190, 210/2, 185/3, 174/1, 181, 178, 174/1, na których występuje cieszynianka *(Hacquetia epipactis* DC), roślina endemiczna, znana w Polsce jedynie z kilku stanowisk.

Przesyłając powyższy akt rejestracyjny Urząd Wojewódzki zwrócił się do Zarządu Miejskiego w Cieszynie z prośbą o wydanie zakazu przechodzenia przez te tereny poza wyznaczonymi ścieżkami oraz zrywania, uszkadzania i niszczenia roślin. Natomiast zezwolił na koszenie trawy raz w roku w drugiej połowie sierpnia.

(Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 19 stycznia 1948 r. L. MOZ/IV/77/ /17/48; numer rejestru wojewódzkiego 16).

Rezerwat «uroczysko Grabowiec» w Bogucicach [1]

Na podstawie art. 1, 2 i 3 rozporządzenia o opiece nad zabytkami z 6 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. nr 29, poz. 265) Urząd Woje-

[1]) Por. «Chrońmy przyrodę ojczystą», r. II 1946, nr 5/6, str. 36 i r. III 1947, nr 10, str. 24.

wódzki Kielecki, Wydział Kultury i Sztuki, uznał za zabytek podlegający opiece prawa «uroczysko Grabowiec», rezerwat przyrodniczy, położony w miejscowości Bogucicach (gmina Zagość, powiat pińczowski, nadleśnictwo Pińczów), obejmujący oddziały 287 a, b, c, d i 286 b, o powierzchni około 21 ha. W ten sposób zabezpieczony został bardzo cenny teren, chroniony od roku 1922, w którym wśród drzewostanu dębowo-grabowego występują zarośla z roślinnością pontyjską (m. in. *Dictamnus fraxinella),* polany porasta flora stepowa, a na południowych zboczach występuje wisienka stepowa *(Prunus chamaecerasus).* Zarządzenie ochronne zakazuje jakiegokolwiek użytkowania gospodarczego na chronionym obszarze, przegonu i wypasu bydła, przechodzenia i przejazdu, polowania i łowienia zwierząt.

(Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 26 lutego 1948 r. L.: Klt.-ZP-3-R/48; numer rejestru wojewódzkiego 169).

ZABYTKI PRZYRODY

Drzewa

Urząd Wojewódzki Krakowski, Wydział Kultury i Sztuki, uznał za zabytki podlegające opiece prawa 2 lipy i 4 dęby bezszypułkowe, rosnące na folwarku w Aleksandrowicach (gmina Liszki, powiat krakowski). Drzewa te są sędziwymi okazami: lipy mają w obwodzie 505 i 560 cm i osięgają wysokość około 18 m, obwód zaś dębów wynosi 290, 375, 398 i 408 cm. Orzeczenie ochronne obejmuje prócz drzew także ich najbliższe otoczenie w promieniu 5 m na terenie folwarku oznaczonym lwh. 267, który jest własnością Skarbu Państwa i pozostaje w administracji Instytutu Zootechnicznego U. J. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 3 stycznia 1948 r. L. K. S. I-4-27/47).

Starosta Powiatowy Jasielski pismem z 13 marca 1948 r. L. K. S. 8/2/48 zawiadomił Biuro Delegata Ministra Oświaty do Spraw Ochrony Przyrody, iż — jak to wynika z relacyj naocznych świadków — w dniu 1 marca 1942 r. runął bez widocznej przyczyny, przy zupełnie spokojnych warunkach atmosferycznych, kilkusetletni zabytkowy dąb rosnący w parku majątku w Trzcinicy, w powiecie jasielskim. Dąb ten chroniony był od roku 1936 na mocy orzeczenia Urzędu Wojewódzkiego Krakowskiego L.: K. P. S. 11/Ja/1/kr. 1936.

Parki

Urząd Wjewódzki Śląsko-Dąbrowski, Wydział Kultury i Sztuki, uznał za zabytki podlegające opiece prawa następujące parki:

Park w otoczeniu zamku w Pszczynie, znajdujący się w administracji Dyrekcji Państwowego Ośrodka Muzealnego w Pszczynie (w dyspozycji Ministerstwa Kultury i Sztuki). W parku rosną sędziwe okazy drzew zarówno krajowego jak egzotycznego pochodzenia oraz cenne krzewy (m. in. rododendrony, azalie i in.). Orzeczenie ochronne obejmuje park w oznaczonych na dołączonym do orzeczenia planie granicach, które stanowią: szosa Pszczyna—Żory, Stara Wieś, szosa Pszczyna—Katowice—Rynek. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 28 stycznia 1948 r. L. MOZ/IV/90/23/48, numer rejestru wojewódzkiego 23).

Park podworski w byłym majątku Radawie (gmina Zębowice, powiat oleski — Olesno Śląskie) o powierzchni około 5 ha na parceli katastralnej nr 86/24. Park posiada dużą wartość kulturalno-przyrodniczą, rosną w nim ponad stuletnie okazy drzew liściastych i szpilkowych oraz krzewy, jak azalie, rododendrony, magnolie, pigwy itp. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 19 stycznia 1948 r. L. MOZ/IV/76/16, numer rejestru wojewódzkiego 16).

Park w Strzelcach, położony obok zamku, własność Zarządu Miejskiego w tejże miejscowości, o powierzchni 42 ha, zapisany do księgi wieczystej «Strzelce—Zamek» nr 4, plan nr 2. Park ten ze względu na rosnące w nim stare drzewa (lipy, klony, jesiony, jawory, wiązy, kasztanowce, świerki) oraz liczne krzewy rodzimego i egzotycznego pochodzenia, posiada dużą wartość przyrodniczą i kulturalną. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 28 stycznia 1948 r. L. MOZ/IV/89/22/48, numer rejestru wojewódzkiego 22).

ORGANIZACJA OCHRONY PRZYRODY

Mianowanie członka Państwowej Rady Ochrony Przyrody

Minister Oświaty pismem z 27 lutego 1948 r. Nr IV N-1057/48 powołał na członka Państwowej Rady Ochrony Przyrody dra Józefa Mikulskiego, profesora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Komitet Ochrony Przyrody w Łodzi

Nowi delegaci powiatowi w województwie łódzkim. — Delegatami mianowani zostali:

na obszar miasta Wielkiej Łodzi p. Lucjan Bazyl, kierownik lasów miejskich tegoż miasta; adres: Łódź, Administracja Lasów, Łagiewniki, Wydział Plantacji Miejskich;

na powiat piotrkowski inż. Jeremi Kozłowski, nadleśniczy; adres: Nadleśnictwo Państwowe, Meszcze, poczta Piotrków.

Komitet Ochrony Przyrody w Toruniu

Nowi delegaci powiatowi w województwie pomorskim. — Delegatami mianowani zostali:

na powiat grudziądzki mgr Wanda Dobrzyńska; adres: Grudziądz, ul. X. Kujota 69;

na powiat inowrocławski p. Czesław Ziółkowski, referendarz; adres: Inowrocław, Starostwo; — dr Helena Szafranówna, dotychczasowy delegat w tym powiecie, przestała pełnić te funkcje z powodu przeniesienia się do Poznania;

na powiat sępoleński p. Kazimierz Dominas, adres: Sępolno Kraińskie, Ispektorat Szkolny.

Współpraca Państwowej Rady Ochrony Przyrody z Polskim Towarzystwem Krajoznawczym

Członek Państwowej Rady Ochrony Przyrody, prof. dr Szczęsny Wachholz, wydelegowany został z ramienia Rady do Zarządu Głównego Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

Zmiany organizacyjne w Ministerstwie Leśnictwa

Zarządzeniem Ministra Leśnictwa z dnia 28 lutego rb. Zn. spr. II/Org. 002/5 wprowadzone zostały następujące zmiany w Tymczasowym Statucie Organizacyjnym Ministerstwa Leśnictwa, w brzmieniu ustalonym zarządzeniem z dnia 3 grudnia 1946 r. Zn. spr. II/Org. 003/18 wraz z późniejszymi zmianami:

Wydział Ochrony Przyrody, wchodzący dotychczas w skład Departamentu Zagospodarowania Lasów, wyodrębniony został w samodzielną komórkę organizacyjną, podległą bezpośrednio Ministrowi Leśnictwa, pod nazwą «Biuro Ochrony Przyrody».

Do Biura Ochrony Przyrody należą sprawy kierownictwa i nadzoru nad wykonywaniem ochrony przyrody, sprawy wprowadzenia zasad, zmierzających do utrzymania równowagi w przyrodzie przy gospodarowaniu jej zasobami, sprawy parków narodowych, rezerwatów i pomników przyrody, krajobrazów chronionych, ochrony poszczególnych gatunków zwierząt i roślin na obszarze państwowego gospodarstwa leśnego. Biuro Ochrony Przyrody współdziała z odpowiednimi instytucjami i organizacjami w sprawach propagandy idei ochrony przyrody.

Wedle obowiązującego stanu organizacyjnego Ministerstwa Leśnictwa, sprawy nadzoru nad lasami niepaństwowymi należą do Wydziału Nadzoru nad Lasami Niepaństwowymi w Departamencie Zagospo-

darowania Lasów. Sprawy łowiectwa należą do Wydziału Łowiectwa, zaś sprawy rybactwa do Referatu Rybactwa w Departamencie Produkcji Niedrzewnej i Łowiectwa.

Pismo okólne Ministerstwa Oświaty z dnia 12 marca 1948 r. Nr II-1264/48 w sprawie organizacji «Dnia Lasu i Ochrony Przyrody» w szkołach

wystosowane do wszystkich kuratoriów okręgów szkolnych.

Jak corocznie tak i w tym roku organizuje się na terenie całego Państwa powszechna akcja pod nazwą «Dzień Lasu i Ochrony Przyrody». Nawiązując do tradycji oraz uwzględniając potrzeby ochrony lasu i przyrody, a także konieczność wciągnięcia jak najszerszych warstw społeczeństwa, a zwlaszcza młodzieży, do akcji odbudowy lasów i zadrzewienia kraju w szerszym zakresie, niż w roku ubiegłym, zamierza się akcji «Dnia Lasu i Ochrony Przyrody» w roku bieżącym nadać charakter nieco inny, niż w latach poprzednich. Nie ograniczymy się do tradycyjnych akademii i dorywczych, niezorganizowanych akcji terenowych, lecz przystąpimy do tej akcji masowo, czynnie i z pełną świadomością wkładu w dzieło odbudowy gospodarczej państwa.

W związku z tym zarządzam:

1) Kuratoria nawiążą ścisłą współpracę z terenowymi Komitetami «Dnia Lasu i Ochrony Przyrody» dla dokładnego uzgodnienia całej akcji i wydelegują stałego delegata do tych Komitetów.

2) W dniu 24 kwietnia br., jako w kulminacyjnym dniu akcji propagandowej młodzież całego kraju weźmie udział czynny i bierny w urządzanych przez te Komitety imprezach (akademie, odczyty itp.).

3) W dniu tym należy organizować propagandowe wycieczki młodzieży do lasu połączone z wykonywaniem przez młodzież prac, o których mowa niżej.

4) W ostatnich dniach marca i miesiącu kwietniu należy organizować w ścisłym porozumieniu z Komitetami «Dnia Lasu i Ochrony Przyrody» z terenowymi Dyrekcjami Lasów oraz Leśnictwami akcję sadzenia drzew i zalesiania, która objęłaby młodzież starszych klas szkół podstawowych (5, 6, 7 i 8 klasy) oraz szkół średnich wszystkich typów. Akcja ta winna objąć dwa dni w tym okresie. Organizację pracy, sadzonki, potrzebne narzędzia i instruktorów zapewnią lokalne urzędy podległe Ministerstwu Leśnictwa.

W br. za akcję zalesieniową na terenach Lasów Państwowych Administracja Lasów Państwowych wypłaci normalne wynagrodzenie za każdy zalesiony hektar.

Pracę należy poprzedzić przygotowaniem młodzieży do niej przez pogadanki o ważności lasu, ochronie przyrody i konieczności ratowania drzewostanu zniszczonego przez okupanta niemieckiego i na skutek

działań wojennych. W pracy winno wziąć udział całe nauczycielstwo nie tylko w charakterze opiekunów, lecz w miarę możności pomagając czynnie młodzieży i organizując grupy do pracy. Praca nie może przekraczać 3 do 5 godzin na dzień w zależności od wieku i sił młodzieży. Należy wyjaśnić młodzieży, że udział w akcji jest jej obowiązkiem społeczno-obywatelskim a równocześnie doskonałą i zdrową rozrywką. Wypłacone za pracę wynagrodzenie należy zużyć na zakup pomocy szkolnych dla szkół.

Niezależnie od zalesień na terenach lasów państwowych, szkoły winny wziąć udział w konkursie zadrzewienia miast, dróg, okolic podmiejskich, parków drzewami dostarczonymi przez Komitety i pod kierownictwem przedstawicieli Komitetów, w celu ubiegania się o nagrodę przechodnią Komitetów Wojewódzkich lub Powiatowych przyznawaną na podstawie ilościowego wykazu posadzonych drzew, poświadczonego przez Kierownictwo Szkoły i miejscowe Nadleśnictwo.

Broszury, zawierające materiały do pogadanek o lesie — zostaną przesłane Inspektoratom Szkolnym.

5) Należy gorąco zachęcić młodzież niższych klas szkół podstawowych i przedszkoli do wzięcia przez nią udziału w ogłoszonych przez Główny Komitet «Dnia Lasu i Ochrony Przyrody» konkursach z nagrodami na rysunki i wypracowania.

Kuratoria polecą, by nauczyciele przyrody i języka polskiego ustalili w porozumieniu z lokalnymi Komitetami «Dnia Lasu i Ochrony Przyrody» tematy wypracowań konkursowych dla uczniów szkół i przedszkoli. Kierownictwa szkół winny ustalić z Komitetami lokalnymi terminy nadsyłania do tych Komitetów wypracowań zasługujących na nagrodzenie.

Nagrody, ufundowane przez Ministra Leśnictwa w formie książek, będą w odpowiednim czasie przesłane Inspektoratom Szkolnym.

Nagrody należy rozdać w czasie uroczystego zakończenia bieżącego roku szkolnego w obecności przedstawiciela Komitetu «Dnia Lasu i Ochrony Przyrody».

Kuratoria Okręgów Szkolnych złożą do dnia 30 czerwca br. sprawozdania o wykonaniu niniejszego zarządzenia, podając między innymi cyfrowo ilość młodzieży, która stanęła do pracy, formę i zakres wykonanych prac oraz ilość zdobytych nagród, wysokość wypłaconych zarobków i sposób zużytkowania tych pieniędzy.

Podsekretarz Stanu
(—) *W. Garncarczyk*

Adres Redakcji i Administracji: Kraków, Ariańska 1 — Telefon Nr 560 50
Cena zeszytu 20 Zł.

Druk W. L. Anczyc i Spółka w Krakowie 386 M-45802